

ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Վ. Պոլոյ համար Տարեկան	100 դր.
Վեցամսեայ	55 ..
Գումարաց համար Տարեկան	110 ..
Վեցամսեայ	60 ..
Մեծ քիւլ	2 դր.
Մանուցման տողը մեկ անգամի համար	
3 դր. երկու անգամի համար 2 դր.	

Դուք գտնուում եք լրագրաց նամակ ծախքը Խմբագրության վրայ է:

Լրագրաց վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցե գրութիւն Լրագրաց Տնօրէնին պիտի ուղարկուի, եւ նախաձեռնութիւն ալ դիպողին վրայ է:

ՎՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈՒՄ 13 ՄԱՅԻՍ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հարթութեան ամենէն կարեւոր լուրն օգոստոսաւորն Սուլթանին փարիզ երթալու պատրաստութիւնն է, որ թէ եւ չտարեւրուն դեռ անհաւատարի կը թուի, բայց ամեն կողմանէ դրապէս կը հաստատեն, Սպարաքաղաքի մասնաւոր գոհութեամբ ողջունեց (սմանաւ) եան Վ. հապետին Լաւրայ ուղեւորելը, ուր հոյակապ քաղաքակրթութեան մը նիւթական եւ տեսական հրաշալիաց ակնաստես ըլլալով, ան շուշտ անոնց տպաւորութիւնը մեր ալ երկրին համար խիստ լաւ արդիւնք կընայ, յառաջ երեւել, Իսկ հասարակաց կարծիքն ստոյգ է որ առջի բերան վարանմամբ ընկալաւ այս անակնկալ լուրը, եւ թէպէտ յետագէտ գաղափարաց կուսակցները կրնան ամեն մասամբ դժ չըլլալ, բայց յառաջդիմութեան բարեկամները որ հասկըցած են թէ Տաճկաստան ալ եւրոպական ներդաշնակութեան մէջ մտած ըլլալով չկրնար առանց փոփոխութեան կամովին անկէ դուրս ձգել եւ Լաւրային հետ հարաբերակցութենէ խուսափել, կը ծանշեն նաեւ թէ ինչպէս ընդհանուր առմամբ պետութեան առանձնութիւնը, նոյնպէս ալ Վ. հապետին միշտ իր պաշտօն փափուած միայն աղէկ է:

Լաւրային կայսեր մեծամեծ խոր հուրաններէն մէկն էր Վրացաւորով դուռներէն փորձը որ չորս տարի առաջ չկրնար յաջողիլ, այն ատեն ալ ասկէ ամիս մ'առաջ եղածին պէս պատերազմի բոցերը ճարակիլ կ'ապաւնաւին եւ կայսրը թագաւոր դուռներէ

խաղաղութեան դերադրոյն ատեն մը կը հրաւիրէր, իմա ալ թէպէտ Վ. հապետին դեպքանաժողովը լուրջնալուր կի խնդիրը կարգի դրաւ, բայց հասարակաց մտածանքները դրաւող եւ պատերազմի ու խաղաղութեան մէջ միայն մէկ մաղ մը ձգող խնդիր ներդուն եւ ոչ մէկն ալ կրցաւ լուծել: Ուստի կը սիրէր թերեւս Վրենքեան խնդիրն ու Սիրիոյ դեպքանաժողովին առջեւ դնել, բայց ո՞վ մտիկ կընէ այնպիսի առաջարկութիւններ որոց մէջէն երեւել գրեթէ անհրաժեշտ է: Լաւրայ երկնաւորութեամբ մտնեցաւ զինուորական պատրաստութեանց խնդիրը, եւ այս ալ չնչին բան մը չէ, քանզի զինեալ խաղաղութիւնը տարուէ տարի անհամար միլիոններ կ'ապաւնէ եւ խիստ ծանր կը նստի ժողովրդաց վրայ: Եւ դուռները որք կրնային արդ թեթեւութեամբ կամ ուրիշ կերպերով հազարաւոր աղքատաց կ'իծակը բարեւրէր, հիմա կը դործածուին արտադրիչ աշխատութեանց բանտները զինուորութեան մէջ արհեստ, թեմանթներ եւ ուսման ձուլեր, հրացաններ կրահաւոր նաւեր եւ ասոնց նման աւերիչ դործներ չինեալ: Բայց Լաւրայ այս առաջարկութիւնը ոչ ոք չընդունեց, եւ խաղաղութիւնն անկողով պահուելու հակառակ այս ամեն պատրաստութիւններն ու ծախքերը պիտի շարունակին, եւ տեղութիւնները մըր ցանքի պիտի երնեն թէ ո՞վ աւելի չափ զօրք, աւելի մահացող զէնք եւ աւելի ամուր պատնէշներ ունի: Եւ անորապէս դաշնադրութիւնը պատերազմը ետ ձգեց, սակայն զօրաւորապէս անոր առաջը չառաւ, դեպքանաժողովին

ըրածը պարզապէս անուշտեղը կապել մ'եղաւ, ոչ Վաղդիոյ ոչ ալ Վերմանիոյ ազգային զգացումները դժ եղան անկէ: Վաղդիոյ դժ չէ, քանզի Վ. հապետին լաւ Վատրիկութեն ամբողջ չքաղուեցաւ: Վերմանիոյ ալ դժ չէ, քանզի կը կարծէր թէ իրմէ անդամ մը պակսեցաւ, եւ թէ իր միւս անդամները, այսինքն է հապետին Վերմանիոյ տակաւին բաժնուած են:

Եւս պարագայից մէջ Վաղդիոյն կայսրն Վրենքեան հանգիստի պատեհութեանն օգուտ քաղելով եւրոպական վեհապետներն ի փարիզ կը հըրաւիրէ, եւ Վաղդիոյն մը, այն է արքայաժողովի խօսքերը նորէն կը լսուին: Բնական էր ուրեմն որ կայսրը Տաճկաստանի Վ. հապետն ալ հրաւիրէր իրեն դաշնակից եւ բարեկամ պետութեան մը դուռը, ուստի Վ. հապետին խնդիրը պարզապէս պէս մայրաքաղաքի պարզական դեպքան Վ. հապետին հրահանգ արուեւր էր որ իմանայ թէ օսմանեան արքունիքն ի՞նչ արամադրութիւն ունի: Եթէ Վ. հապետին փարիզ երթալու հրահանգը չըլլայ: Վ. հապետին գոհացուցիչ պատասխան առնելով, անցեալ շաբաթ օրը Վարսիիայէն եկող թիվաբեր շտաբաւոր կայսեր խնդրագիր հրաւիրուեց նամակը բերաւ, զոր դեպքանք երեւոյթի օրը Վ. հապետին պաշտօն երթալով օգոստոսաւորն Սուլթանին ներկայացուց: Եւրոպիայի Վ. հապետութիւնը հրահանգ ընդունեց եւ ժամ մը ետքը հեռագրով այս լուրը թիվաբերի հասաւ: Բրդէն օգոստոսաւորն Սուլթանին ուղեւորութեան պատրաստութիւնները կը տեսնուին, եւ կրնուի թէ հաւանականաբար դալ

շաբթու ճանրայ պիտի երնէ:

Վրանայէս միւս Վ. հապետները ալ Վաղդիոյ մայրաքաղաքը երթալու համար ճանրայ երնելու վրայ են: Եւ թէպէտ առ այժմ ամենքը մէկէն հոն դանուելու կամ Վրացաւորով մը կազմելու ճիշդ լուր մը չկայ, բայց այս ալ անհաւական չէ: Եւստոյգ է որ տեղութեանց տարբեր եւ անոնց շահերն իրարու հետ հաշտեցնելու համար վեհապետաց տեսակցութիւններն ալ չափ անդամ ի դերեւ ելած են: զոր օրինակ, առաջին Վաղդիոյն եւ Վրենքեանի թիվաբերի եւ Վրացաւորովի մէջ ըրած սիրալիր տեսակցութիւնները չկրցան զանոնք յետոյ արգելու ահադին զօրութեամբ իրար փողոտելու ջանալէ: Վաղդիոյն այս արգելութիւնը այս տարուան փարիզի արգելադրանքէն ամենէն նշանաւոր պիտի ըլլայ վեհապետաց ներկայութեամբ, եւ Վաղդիոյն Վ. թագաւորութեան մեծ պարծանքներէն մէկը:

Լաւրային այս շաբթու առնելու լուրին աննշան են: Լաւրայի ներք տակաւին մեծ մասամբ Վ. հապետին խնդիրը դրաւած են: Եւրոպիայի խօսքերը քակելու խնդիրն ալ բաւական յոգեցուցիչ է դեպքանաժողովը, քանզի իր բայ առեալ ժողովրդեան բաղձնաքը որ չէր ուզեր իր քաղաքին պարծանքն ու պահպանութիւնը եղող ամուրթեանց քանդուիլ, այս ամուրթեանքը բնական ահադին ժայռերու վրայ հաստատուած ըլլալով քանդուիլ ալ խիստ դժուարին էր, եւ ծախքն Յովսէփի ֆրանկը հաշիւ կը լար: որով վրայ ձգելու էր այս ծախքը: Եւս ալ ուրիշ դժուարութիւն

ՎԵՃՏԱՍԱՆՆԵՐՈՐԴ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

Եզնիւ Վաղարշ Եւ Պարոյր:

Երբեմն երբեմն կը պատրաստուէի մամուլէր գեղեցիկ միայ զգացածներս դի տեսնուլ, յուսալով որ հին առեւոյց Սասնայ մը պիտի բարեհաճի իւր տեղեւոր հովաններուն մէջ փորձիլ դադար մը շնորհէ անկեղծ հայտն մը: Բայց կը տեսնեի որ դուք Վ. աղարշ Եւ Պարոյր՝ առիւթ բարեկամք միմեանց աջակից՝ կարծես գերնախան ներշնչութեամբ իմ ընկեր գիտողութիւններս լեռն կարտայայտէիք, նման զոյգ մը սուրբ խոսիւնք: որ կը գեղեցիկէր Սասնայի ստորտալին հիւրանիւթ թու փերուն վերայ, Եւ դոքայն նոյն հեշտալուր դայլայիններէն Սասնայ անպաճարք գաղափր կը հրձուէ: Եւրդ կը ներսի արդեօք անմեղ ծիծեան մ'ալ միմեան մէկ ամառ բունիլ այդ սխալի մայրու ներուն մէջ առանց վրդովելու ձեր ներք դաշնակցութիւնը, այլ օրու ան ծիծա

Ժամանակ երբ դուք ձեր նուազները դադարեցնէք, եւ ալ իմ անախորժ ձայնով Սասնայ արձագանքներուն հետ փոքր ինչ՝ ծնուողիմ:

Բայց, բարեկամք, անանի ատեն մը երբ Պարոյրը գոհիլին նշանուոր հընդհանրութեան մը պէս Լաւրայի թանգաւորները զրկելու կը պատրաստուին, դուք շատ սուղ կը ծախէք ձեր արդարաւրդի ըստածները: Եւ ինչու կը դանդաղեք քանի որ արդի ժամանակիս մէջ առեւանգական արիւծներն ալ բաւական նիւթ կը մատակարարեն:

Փառք Վատրիկան, ինչ թի մի կը պակսի, երբ իւր հիմունքայ տաճարին առաջնորդներուն վրայ օր օրի ջերմեանց խնդիրները կը բաղմոյստուին, ու Լաւրայ անգութ հարեւածներէն անըքայած տարիւթ հիւր արամախոսութիւններն անորոշութեամբ իրարու ձեռքէ կը յափշտակեն, որպէս զի իմանան թէ պատմուած առեւանգական գեղեցիկներ յաջող կամ անյաջող էլ են իրենց տարածութեան երկրէն վրայ ի՞նչ ապաւորութիւն կրնէ: Բայց օրիորդք թող չվեհապան ու ապահով ըլլան որ արական սեռին մէջ դեռ յանդու գն Պարոյր:

Թոններ կը գտնուին իրենց գեղեցիկ յոյսերն ի դերեւ չհանելու համար:

Ինչպէս որ դուք ալ ըսած էք, առեւանգութեան նիւթ երբ խիստ ցանաւ գտն են: օրինակի արարաւ, հոգովեալ կաններէն Վ. հարսն փարգապետ, Եւ լուստուրալականներէն Սարգիս փարգապետն առեւանգեցան, ի՞նչ կըլլայ եւ դեր, ասոնք արդար փոխանակութիւններ են, թէպէտ Եւ Վ. հարսն փարգապետը Պոլսոյ Պետրոսի յաջորդներէն օրը 20 զուրուշ փարձուեցաւ: Եւ ստաւրալական միայով եկեղեցւոյ խնդիրներուն մէջ օրն ի բուն նմանեալ աւելի աղէկ չէ՞ հոգովեալն ըլլալ Եւ Սարգիսի ծովեղեցեայ ամբարանները, գեղեցիկ օրիորդաց Եւ սիրուն արիւնաց մէջ զիւրադ օրն ի բուն գուարձաւոր: Բայց թէ Եւ այս առաւելութիւնն ալ չըլլայ, այս դարը ամբողջ դար չէ, այլ շահու դար, Եւ այս պայտն ըլլալով Վ. հարսն փարգապետը չենք կրնար պատարակել, փողը Վրենքեանի օրը 30 զուրուշ կուտան կերթալ միմեանքը ըլլալու, միւս օրն ալ 40 կը դանեն Եւ հոն կերթալ: . . . ո՞վ ինչ կ'ընայ ըսել:

Յոյները՝ առեւանգութեան փողը

մի դի յաջորդները՝ ու գեղին նոր դաւրու մէջ յաղթանակ մը կանգնել ըլլալու համար առեւանգելով, Եւ կը կարծեն թէ բաղմոյթի գոհեցում ալ հաշտեցուցին Վատուածները Իրանէն օր դեպի անմեղ արեւմտեայ արձագանք կըլլալու հետ: Բայց չէ, բարեկամք, չէ, Եւստոյգները յուսացուած են աւելի անգութ են եղեր, որ արտասուրայ խուռն բաղմոյթեան մը գտնական ջերմացններուն ձայները Սիւնիկի կանի անդեղ մէջ կը խեղդուին: Եւ նայիք մէյնի սա Սիւնիկի կանի, այն ալ իւր չափով չէ: Յուստոստանի հետ ձեռք ձեռքի առեւանգութեամբ Եւրոպիայի պէտքերն, բայց չ'յաջողեցաւ: Եւ սակայն օրու գործը յաջող դեպք այս տարի:

Բայց զարմանալին այն է, անիւր Պարոյր, որ երբ դուք այնքան աշխուժութեամբ առեւանգութեանց վրայ կը ծառէիք, անպատելի կերպով զննելով առեւանգեցին, ըսել կուզեմ թէ այն Փառն ջը յօրինուլ անգութ ձեռքերը զննելով ալ խեղդին պէս մը Սասնայ ստորտալին, բայց յուսամ որ ձեր թուինքը

մը : Բայց կըսուի թէ Բրուսիոյ վրայ բնուցուեր է : Այնուհետև ռուսացուի զ Վերմանիոյ մարտական գաշնակցութենէն ալ բաժնելու կամ չբաժնուելու խնդիրը : Առաջնապարզիչներն , ինչպէս իրենց երեսփոխանը կը պնդէր դեսպանատնովին մէջ , չէին ուզէր Վերմանիոյ հոռո ռուսացած իրենց առեւտրական միութեանն օգուտներէն զրկուիլ : այս մասին իրենց բաղձանքն ընդունուեր է :

ՀԵՌԱԳՐԱՆՈՒՐԻՔ

Փարիզ 22 մայիս .

Մօնիթէօր կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ
կայսրը յուճեալի Այն Փառիզ պիտի հասնի եւ
մինչեւ 11 հոն պիտի կենայ :

Կեօղ լրացիրը կըսէ թէ լորտ ՍԺրաԳ-
ճէյնն Կոստանդնուպոլսոյ անդղլահան դէս-
պանը ըլլալու տառջարկութիւնը մօրժիր է
հւ Պ . Էլիօթի վրայ խօսք կըլլայ :

Աւտարկոյ կայսեր խորհրդարանը բա-
նալու առիթիւ խօսած ճառը խաղաղական
եւ հաշտասէր է :

Quint. Rostromorum

Φωφηη 32 40—32 50

31/2—32.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի վերջի՝ Հերբլտ կը ծանուցանէ թէ հայտնական նաւարանին մէջ վուլթածան կերպիւ հաշնատուի Սուլթանի շոգենաւը պատրաստելու, որ օգտւումովառ Ինքնաշարք Գաղղիա տանելու յատկացած է: Շոգենաւին մէջ գահ մը պիտի շինուի և մեծ սենյակը պիտի դուռի և լաւանն տրուելէ որ շոգենաւը մինչև այսօր պատրաստ ըլլայ, բայց չիբաշուրի որ մինչև երեքշաբթի կամ Երեքշաբթի կարելոյ պատրաստուի: Եւ իսկ հայտնական Ֆոթաթն, որոյ մէկը Սուլթան Սահմուտ զոտհաւորը պիտի ըլլայ, օգտաւորառ Ինքնաշարքին պիտի ուղկելին մինչև Չանգ Գայէ, ուրիշ Սթըրբրիտիայի գաղկեական նաւախումբը: Եւրին վհափառութեան ուղեկից պիտի ըլլայ մինչև թուրին, հաւանական է որ միջերկրական անուղկական նաւախումբն ալ Եւրին վհափառութեան ուղկելի:

Ի. Դուռը կը հաւաստեն եղեր
 թէ Շէլլե-Խէլ-Խալալը Վ. Սաււ
 թանին Փարիզ ելքիպուն համար Ֆէթ-
 վաչէ տուեր քսեղիք թէ կրտսկան դրոյ
 հարիտաւ է. ստիպի ինէ որ պայուել
 զափառական ընդգնովն ինչն վրայ յա-
 մուռք, հաւանական է որ օրէնքն աւելն

բեմն ալ Մատթի ստորոտը կուզգէք
գարձեալ, ինչպէս որ ստիտահները թու-
փէ թուփ թուրոյ կը սիրեն :

Դասանի, մէկ կողմ, և կը ներքեր
անշուշտ որ զրի սխեմէն առաջ մտն
ցայ զտարիան սրտաշամ օղջոյններս մա
տաշարներու : Իւր ինչ Զտարի, բա
րեկամք, տեսնող հարկաւ այն երեքօր
պէս անսովանձ զեղևութեանց և ան
կողարդ գուտամն թիւանց հետամուտ
երկու սնուէ խումն խումն էակները,
որք աւարտուող զնուտորայեան կը խրու
նին Քէրայի աշխարհորար գարգարանայ
վաճառատուններու մէջ, մէկը խը ա
միաներով խնայութեամբ զկամ թըրա
նաթի որ գումարը, միւսը իւր խնայող
երկանք ձեռքէն գբունանք կողարմ ու
կինները կը փոխանակին անարթեք օղբ
քալ ինկանց հետ, ու իրենց ստանկները
քալարարիթմ ու մարդաշանչ հուզ
կահարներու տիւր զիզելով՝ Տանտու
նայ կարտան նման քառկին յօգս կը
պարդին : Ինչպէս, վան զի զտարիան
տոններու մամանակ տիկնայք և օրի
որեքը յոյն պիտի լինին, այսինքն պա
ճաւարտանքներու պէս հագուած
սղուած սոյլմաք քայլերով կէս մը տա
տանիլով կէս մ'այ կաղարով բազմա

ազատամիտ կերպով՝ մեկնող մը գրուի
 «Կորին բարձրութեան տեղ»

Էթուալ ա՝ Օրիան լրտղիկն օգու-
տախառ Ստ լԹանին Փ օրիզ ուղեռ-
բեկն Օամանեան կոյսութեան հա-
մար յուսոցուած մէծամեծ օգուաները
դոյց տալէ ետեւ, հետեւեալ իրաւացի
խորհրդածութիւնները կրնէ :

« Ինչ պիտի տեսնե Բարսիւղ—
ղեղ կայսրն Երևմուտք հասնող ժամանակ
նախ—Վերադառնալովս կկենդանի
և նուազ արդւաւանդ երկիրներ քան
զմանք ուր ինք կը խաղաւորէ . ըսաւ
մէկ տեղ մը պիտի տեսնե ուր բնու
թիւնն այնպէս շքեղութեամբ պարզէ
իր ճոխութիւնները ինչպէս Աստուծոյ
կրօնապաշտչաշխատները . Սարայի հոն
ունեն տեղ պիտի տեսնե Ժողովարարի
ասկէ աւելի հոծ , աւելի բուսաւոր և
աւելի հարուստ , դաշտերը բաւազդի
կերպիւ մշակուած և քաղաքները բա
ւազդի կերպիւ շինուած , գետնութիւ
նը յարկուած և իւր ընակած պողտո
ներուն մէջէն Ժողովուրդոց զվարէն վաղ
ճոխութիւն և բարգրութիւն արեւած ,
Վարին վեհախառնութիւնը պիտի զար
մանայ և միանգամայն արտփի , պիտի
հաղորդէ թէ ի՞նչ պատճառաւ իր մեծ
կայսրութիւնն լին , որպէս ծայր ընտանի
հարստութիւն եղան , Եւրոպայի հա
ւատար քաղաքակրթութիւն ինչ չէ յա
ռաժ բերած :

—Իմ ժողովուրդս արդեօք ուրիշ
կլեկաներու ժողովուրդներէն վա՞ր է,
պիտի հարցընէ օգտաստա՞ւաւ Սուլթա-
նը :

—Իհաւաւ տակնեւին, պախի պատասխան
ւի իրէն. ձերք չի հափառու թիւան ժո.
յովուրդը նայն չափ րեզմնաւ որ է բը
նականարար, ինչպէս իր բնակած երկիր
ըն, միայն թէ սեր եւրոպական ժողո
վարդիները լուսադոյն կերպիւն կառավար
ւած են, արդարութիւնն աւելի յար
գունած է, օրհնքն աւելի հաստատօր է
մակնուէն իրեանք, և գործադրիչներէն
աւելի ճշգրտութեամբ պահպանուած :

— Ուրեմն իմ պաշտօնատարներս
լաւ չեն, պիտի լքեմ :

— Ըստ ինքեան՝ մեր եւրոպայի պրոշտանաւորք ալ Տաճկաստանցիներէն աւելի արժէք չունին՝ բայց երկար վարձաւաժիւն մը մեզ սովեցուցած է թէ պրոշտանաւոր բաւածն անհրաժեշտ գործիք մ'է, յարմարութիւն եւ ղաժմին չափ զգուշանալու եւ անգործութեան հանդուրէ։ Ս'ըսինք մէկ մարդ մը, վեհապետ, որչափ ալ ընտաւոր ձիւք ունենայ, չկրնար քառ բաւաւոր

մարդ վարդիկներէ եկեղեցիի պիտի յա-
ճախին • հոն է տեսնել մէջքը բարակ
և երկնեւորանող օրհարպնեւրու ապարդի
լիցնալը՝ գործարանաց կատարելոյ լիեամբ
կտարած գէմ՝ յոյժ մտաւի կոնդիցիոն
համար, որոյ՜ այն նուկարան պարս,
վայր՝ հորած լիեանց արած կատահանց էսի
կը փոխարկուի • Առնցիկ նայն շարափը,
և ահա տարար սողէ էտիներ կոխմն այս
հարցոյ մէջ ընել • « մայրիկ, ինչո՞ւ ա-
խարժակ չունիմ » ուսմելու, ինչո՞ւ սիւ-
տուս կը ցաւի • խեղճերը գեռն կը տան-
ջուրն իրենց կոծող վարդիկներէ • Ո՛հ,
օրհար, սրտափ անախարժ եսմեղուս,
եման մէջքովք և լի միկանման մարտովք,
Հապարտ սա գաղփիւրքէն էական բոլոր
բարձրածայն վարդիկներու մէջ խնամու-
հող լի երկնաօրհիները որ • Օտախիւս ա-
ռուստուռն աճարարներօք եկեղեցիք կը
վարդեն, տարին մէկ անգամ ժամ դա-
մար ջերմութեօք քրիստոնեայիներ, որ
տարճլիքներու մէջ միտակ • Հապարտ սա
երգարարառն դուք գիտան, եկեղեցւոյ դա-
մեղուռն մէջ, գգախիւս եման չորս մաս
ճարքով, կողմնակի կայնած իրք լի եր-
գեցիկ ուղղ կը նային, անկապք աչքօք
լիքնատան սեւեր կը գիտան վիշէկ վեր-
քէ • Լռեօք օր էական բանեցիկն ինքնե-

նրան այն հանդուրժիւնն ու վերադասեալ չութիւնն ընել՝ Ահա ասոր համար մեք մեր մէջէն երեսփոխաններ կընտրինք, որոյ պաշտօնն է զմեզ կառավարաներուն ընթացքը գիտել, երկրորդ եղանակաւ որքն է դատաւորաց ի՛նչ կերպով որոշուած թիւն ընել, քննել, աղբային գործոց մէջ պատահած զեղծութիւնները, ան հետպանդու թիւննիկն ու անհոգու թիւնները՝ Ահա պէտքն իմաց տալ՝ Այս կերպով մեր ամեն դասն է աստիճանէ պաշտօնաստարներն աղբին ամբաստանու թիւանց և վէհապետին պատժուած թիւան մէջ տեղից գրուելով, կ'առկուին իրենց պարտօնատարի թիւն թիւիւր րարաքել, ամենափոքր կրտսէնքի մէջ չգտնել, ի բնեց պարտականութեանց ամենէն փոքրն ալ դանց չընել, և իրենց կանոնաւորապէս վճարուած ամսականէն և ի բնեց ճարպիկ համեստ ու գործունեաց ընթացքով արժանեացած յառաջադու մէն դաս ուրիշ վարձատրու թիւան չըն պատել, Պատկա՛որ է իմա պիտի բարեդասուածն է, դարբնով թշուառութեան մէջ ինկած էր, երբ հովորդութեան ներքեւ չեղող պաշտօնաստարներէ կը կառավարուէր։ Դարովորեւան աչքն ասանց վրայ բացուիլ և հետեւաբար երկաթիոնանիան ժողով մը բաւական եղանակն որ խառնաշփոթութեան և աղքատութեան անկ պարգաւածութիւնն ու հարստութիւնը յաճախեցին։ Գ

Եղեալ շարժու ծանուցեր է
 ինք թէ Արդարաւ ի հոս Բարձր . առե-
 ինն անգամ . Քիս պէ լը Արդարաւ կա-
 ուալորէն անուանեցու . Այս շարժու
 Քիս պէ լը մայրաքաղաքն անկախ լի
 եղաւ . եւ Լէվոնի Տէրրոյի խօսքին
 նայելով, Արդարաւ կաւալորութիւնն
 իրեն համար անհանդուրդ մի համա-
 լիւթով, իրել « Երեսասարդ Տաճա-
 րանի ու մէկ զէլասար անգամը » ձգեր
 Ժարիկ գացեր է :

Արտուր Թե Թառապիկե-Էջֆերարի
նախկին խորադիր Քեմալ պէյն ալ, որ
Էջֆուռէի վերայէն իւր հաւատարէն Սու-
ալին անուանած էր, ինչպէս նաև
Սուլայիկի նախկին խորադիր Ղալէ Սու-
ալին Էջֆէնաին, որ Գաաթիմանդարն առ-
սորուած էր, և որուն ձիւմաի վառի-
մայն յառաջդիմանն գաղափարնե-
րուն հետ հաղապարակեր մը կը ձևա-
ցնէր, արքայուած տնդին ծածկարար
մը, յորքարգար գաղով՝ Օլա պէյլին ըն-
կերացեր են ։

Ասորինէն հեռեւեալ նամակը կը գրէր
 Քաւրիէ ա' Օրիանէն, ու թիէ մեք

մեքենայական քայլերով, և ընդհանրապես առաջին սպեյերով թխմանն իրը սիրուհեաց կը նստ իրեն • վաղ անոր որուն սիրուհին հեռու տեղեր կը բնակի, զեհ հարկ տու առաջինն որը չէնէ՝ զեթի երկրորդ որը պարտաւորուեցաւ երթնալու • Բաւաջ պէտք է որ անտաղ այն շարժման արձանները, առնէ տուն, փափոյէ վտազը, կարծես թէ բանի վաղ են, որ իւր ծաղոյցարք նորեւուի թխնալը, որը կը մարմնեցանի ձեռնոյննոր, որը բաժնիսին զարդարանիք և այն նշարար կերպէն, ու ձեռքի գաւաթոր գետնի քաղերուն զարմեւով գիշերապահներուն պէս իւր անցնիլը կիտայլնէ՝ մեղմեցանիք պատուհանները նայելով • Գիտայլ, թեթիւ պարանիկ, այդ քու նուազածքները օրորանքներուն սրտին ու քորտիկ ու երկխմներէն աւելի ապրել, յոռիթիւն մը չեն կրնար ընել • Դանդաղի ճարտար թան սաները, կուգան աշխատութեան օրերը, և ահա մեր զուարթ երես պարտները երեքքուեաց արշաւ, անքն թաղիպագած, արտերնին սփերուս մէջ, իէս մը անկողնայն մէջ հաւաքած կը մտածեն իրենց զրպանի գաւաթարթութեանը վաղ, որ կարծեմ լուրորովն գլխոյն գաւաթարթութենէն կը յաւ

ալ արժան կը համարինք թարգմանել
իրիւ ճիշդ նկարագիր դաւառաց ընդ-
հանուր վիճակին :

« Ըմենայն անկերջութեամբ ձեզ
կը խոստովանիմ որ իմ տկար կազմը
ւաճաք շնորհիւ ինձ բարեկարգութեանց
և վերանորոգութեան խոստումներուն
շեղձակոյտը կրէ, որոյ խրոջուցիչ ձայն
ներ մնչեւ հոս կը հասնի: Ըմեն մայրը
վարչական վերափարմութեան, նորանոր
օրինակ և հիմնարկն փոփոխութեանց
վրայ կը խօսին: Առանձնորոշ թիւնն այս
միջոցիս այն ճարտ հասած կալուածա-
տէրին կը նմանի, որ ժամանակ ժամա-
նակ իր մաշած վերաբնութիւն մէջը դուրս
կը դարձնէ, յուսալով որ այս ան-
մեղ վարդաբուսութեամբ հասարակու-
թիւնը կը խաբէ և իր դերձակին քով
միւսանալով վարկ կտանայ: Բայց առ-
տառը երեսն լա՛ւ է, —ահա այս է
խիղիւր: Ինձ կը թուի թէ Տաճկա-
տան առ սոքո՞մ բաւական օրէնք ունի,
և լաւ օրէնքներ: Եւր խաթիվի—
մայրուն մ'ալ եմէն դայ, օրինակ հող-
մանէ զմեզ առեւք հարուստ կրնէ սե-
տակամապէս, բայց տաճկայ և քրիստո-
նէից հիմնադրւան ուղած բանը միմիայն
դպրատնական գոհունակութիւն մը չէ:

« Արեւելի Տաճկաստանի մէջ ալ
 Եւրոպէնեան օրինաւորը պիտի մշտ-
 նէ: Տէր Առուած, ի՞նչ ընելու է
 այն օրէնադրական ահալքին հաւաքում
 մին 2 281 յօդուածները, մինչդեռ 1836ին
 Խօսվ թի Վի մայրուքը բաղդայցիները
 33 յօդուածները գործադիր իշխանու-
 թեան իրան ծանր երեքշաբթի • Ի՞նչ նը-
 խախտել է որ այ՛ 33 յօդուածներուն 3ը
 պաշտօնական ձեւերու կը վիսրբերին •
 11ը ընդհանուր նկատուած իշխաններ են
 որքանորոշ ապարթէլ մը կը թողուն միկ
 նու՛թեանց • կը մնայ 19 յօդուած՝ որ
 աւելին պարզ են, բայց ամենափոքր
 դրօժադրութեան երեքդէմ մ'իսկ ասած
 չեն գտնէ այս դաւանութիւնուն մէջ • Տեա-
 նաւած է երրեք այս Վիլայէթին մէջ,
 (տես յօդուած 20) որ քրիստոնէի մը
 վիլայութիւնը ասոնկի մը դէմ ընդուն-
 ւուի:

« Խոտորուհիներ շատ մտիկ ըլլած ըլլալուս, անկարելի է հիմա զմեզ շլացիլով երազայայտ ցնորքներով լին խտրելու կրկնութեամբ, որք չեն կրնար մեր ցաւերն ամբերել, և զմեզ հասնել այն վիճէն ուր քանի կերպնանք կը խորննք: Մեզմարեմ Վարդը վաշտոն, իր գեղեցիկ յայտարարութեան ֆէշ արեւաբար մասնանիշ կը յօդ ցրեն այն վերքը որմէ ամեն վերքերը ծնած են և կը ծնին: »

« Տո՛վեց պէս հեզ ու բնական

Այսին առանց մէջ դաս մ'ալ հասա-
կով և խ'լ բով դաճած գուարձախոտ-
նէր, որ յաճախ ընկերակցութիւնս մէջ
ցոյլաւ հասակադասութիւններով, աղ-
ճառ ու անկի ոճերով ունենցիրներու
նովորտքը կը գրաւեն. և եւթէ առանց
ալ նպատակը քննախի, ուրիշ բան չէ՝
բաց միայն իրենց գեղջկանան համար
բոլոր մեծ արփածիք մ'ունենալ կը կեդ-
ծեն ընկերութեանց մէջ. և ի՛նչ է ար-
դեօք առանց ալ զգաստամտուլու միջոցը,
— շատ գիւլբին բան. ի՞նչ յաճախեն
հեռացհեռ Ուրեգրտի ջերմոն կնիքը, —
պիտի տեսնեն որ քիչ տառնեն ի՞նչ՝
մարմնով ի՞նչ՝ խ'լ բով բուսական գիր-
քեր, ինքնեքեր ու կատարելադրած եր-
կեր.

Լսոնցմէ ետքը պատիւ ունիմ ձեզ
ներկարացնել երամմը աշխոյժ սիրա-
հարներ, որ երբեմն սրաառօշոր բացա-
գանջու թիւններով օդը կը թնդացը:

Վարդգեսի Դերասանը արդիւթ լրագրողը կը ծանուցանէ թէ Մարտիկացի ճարտար բնաւոր մը միջին դարուց մէջ հաջակաւ որ եղած և ետքէն կորուսած յունական հուրը ոչ միայն դարձ արդիւթ և կատարելագործեց Է, այնպէս որ քանի մը վայրկեան մէջ բանակներ ու տորթներ լծալն իրենց ընել եղեր :

Հարկէն ամենայն փոփոխութեամբ յայտարարութիւն կընէ վերջիշեալ լրագրին մէջ թէ կրնայ 1000 մէթրո հեռուէն և հինգ վայրկեան մէջ բոցը զէն ծովով մը շրջապատել հարկը հաշար դորայ բանակ մը, և եթէ պատեւ լրագրի քաղաքի մը կամ բերդի մը հետ ըլլայ, քանի մը վայրկեան մէջ հրոյճաւ ընել զայն : Իսկ ծովամարտի մէջ ի թիւթեւ ակն հրով և բոցով սղու զէն թիւթեւայ նաւերուն տախտակաւ մածը, և մինչև նաւուն յատկը դըռնուած մարդիկն այրել ու խլել :

Յիշեալ անձը կը խոստանայ որ վեճիկն ի կողմ Լուսինայի վերջի զին մէջ գտնուած բոցը պահպանել զորքը մէկ քաղաքի մէջ կրնայ ջնջել :

Եթէ այս գիւտն ստոյգ է (և երանի թէ ստոյգ ըլլար) այսուհետեւ պատերազմն անհնարին կըլլայ, քանի զի պատերազմի դաշտերուն վայր ոչ յաղթող կը մնայ և ոչ յաղթեալ, ամենն ալ բնաջնջ կըլլան :

ՀԱՅ ԿԼԱՆԻՆ ԿԼԻՃԱԿԻՆ ԿԼԱՆԻՆ ԿԼԵՐԱԿԱՆԻՍԵՐԴԱՍՏԱՆԸ

Կլերին իրաւանութիւնն ու ազգեցութիւնը — լիճակն ու պարտականութիւնը — կլերականութեան մէջ վնասակար դեղծուներ, — անոնց դարձանք :

(Շարունակութիւն, տես թիւ 293)

Քահանայի մը պարտքը ինչպէս մինչև հիմա շատ տարբերակ կըրպով ծանուցած է, մի միայն Ս. Խորհուրդներուն մատակարարութիւնը չէ, անոնց նախնական պարտականութիւններն ալ ունին իրենց խնամոյց յանձնուած ժողովրդեան հոգեւոր ու մարմնաւոր շնորութեան համար, զոր պիտի կատարեն քանի որ ստեղծուած իրենց արտաքին հրահանգով զանազան կըլլան և իրենց որդիքը կրօնի և բարոյական մաքուր դաստիարակութեամբ, ու պիտի սովորեցունեն անոնց ըլլալ բարի քրիստոնէայ, բարի մարդ և բարի քաղաքացի : Եւ ի՞նչ երջանկութիւն այն ազգին կամ ժողովրդեան որ իր վրայ այս կարողութիւններն ունեցող բարի հովիւներ ունին ու անոնց խնամոյց վիճակեալ է, և ի՞նչ հոգեկան ու մարմնական յաւաք :

զիմաթիւններ չյուսացողը այնպիսի հրահանգեալ ժողովուրդն է :

Եզրա՛յնը, ժողովուրդն իր պարտեց մէջ հաստատող քահանաները պիտի ըլլան, և անոնց պիտի յանձնուին այս պաշտօնը անորդ պաշտանուն մը զուգահեռաւոր կարգով, որ իր մէջ ունի ժողովրդեան բարուց և վարուց նաեւ զգայմանը երանամար : Ապաքէն եթէ նոյն պաշտանն կարող անձնը տալու չին իրենց թիւը նկատուելէն չհեռանալով չուզեն ինչպիսիք անոր լծոյն տակ գնել երբ Մատենոյ կոչումը վերջի կը հասնի, թողով որ կոչուին համայն ալ հախաւիւրտար եղած պիտի ըլլան, նաեւ ազգային պարագայմանն ալ մեծ դաւաճաններ պիտի համարուին իրաւամբ, որ ամեն օր քաղաքի իմութիւնն աւարտեալ ամենին չեն ուզեր ծանցել ու յանձնուած ըլլալ այն միջոցը յորում միայն յաւաք է ազգային մարմնային վերակենդանութիւնը : Մենք իրաւունք չունինք քահանայից տղիւթութիւնը ի ճանաչման, մինչև որ զիմաններ անձնապահ ըլլալով դործն անոնց կը մնայ, և անոնց ալ շատ անգամ յախանայ կամ և ի հարկէ ըստիպողայ յանձնուած կըլլան իրենց անբաւականութիւնը զիմարով չափ :

Տես, ի՞նչ ուղեւի է քահանայութիւնը իրենց : Քահանայի մը կարեւորութիւնը կըրպայ և ամեն մարդ իր բոցին խնամ արժանաւորի մ'ըմարտութեան կըրպայ : Բայց արժանաւոր ըստ լաւին ի՞նչ հանգամանայ մէջ պիտի ըլլայ : Եւ ո՞րքն յատկութիւնն այս կը պահանջուի անոր վրայ որ ազգայն մէկն ըլլայ, ըստ սրում հարուստը քահանայ ըլլալու և եկեղեցւոյ տուրքով աղքատը նաեւստութեան չըլծանի : Երկրորդը որ անհոս, ըստիպող ու համբերատար մէկն ըլլայ, և դուրսէ այս յատկութիւնն ներս անոր համար կը պահանջուին, որ պէս զի ազգեցութեան տէր անձնայ առջև անշուշտ զիմա մ'ըլլայ և ինչ կարիք անոնց հաճոյցն : . . . և իրեն կարգին և պարտուց հախաւիւր գործը կըրու հրաւիրուած ամեն անգամ չընդգիծանալով : Երրորդը որ հազիւ լեւտարան կարգաւոր բաւականութիւնն ունենայ, որովհետեւ վարդապետ ալ պիտի չըլլայ, և երբեմն քիչ սխալով կարգաւոր ալ դո՛հ կըլլայ : Եւ այս հանգամանայ մէջ կը խնդրուի քահանայութեան պարտական համարուելով, փոխանակ զի անոնք խոտելի և անոնց հախաւիւր հանգամանքները ինչպէս պէտք էին ըլլալ քահանայացւոյն վրայ, ինչպէս որ պաշտօնն ու երկարեալ պարտականութիւնները կը պահանջեն : Հետեւորդը աշխարհական քահանայից մեծագոյն մասին ընտրութիւնն այս եղանակն ու վիճակն ունեւ :

յաճ ամեն յիմարութիւն չէ՞ պաշտօնին պահանջած պարտականութեանց անթերի գործադրութիւն յաւաք և ոչ անոնց հախաւիւր անտեղութիւններ :

Բայց թողով այս, անցինք միւս կարգի քահանայից այն է վերաբարտնեցութեան պարտականութիւնն ու վիճակը քննելու, որ թէպէտ անոնց պաշտօնը առջննորուն հաւասար անմիջականութիւն չունի, սակայն ոչինչ նշաւաւ փափուկ է և ըստ իմիջ անոնցին նէն աւելի պարտականութիւններ կեն թաղի : Եւ իր կարգի քահանայք թէ՛ աշխարհ և թէ՛ իրենց անձը ու լայնած ըլլալով՝ կարգին մի միայն կրօնի և ազգին ծառայելու բարձր փառանքին համար, և իրենց առանձնական կենաց համար աւելի օգտակար կըրպով մը տալիս կրնան ըրալ ժողովրդական դարգացման, իւստի բոլորովին նուիրեալ ըլլալով՝ ըստ իրաց իրաց աշխարհական քահանայներէն աւելի կրնան ազգին կարգին որ պիտի յօգնէ օգնել, առ ունանց վեճալի ճիւղերը : Բայց այնպէս է արդեօք, Պաշտօնը շատերուն ի թուի այս դարափոխները ծանցել անոնց պարտուց մէջ, նկատելով որ ցարկ նուազ մաս մը այս նպատակն ունեցած են, այն է ազգին ստոր շահուն ծառայելու, իմիջեալ մեծագոյն մասը ոչինչ տարբեր ազգայն աշխարհական քահանայներէ՝ վերաբար հազաւ կը ծառայեն իրենց կեց, որովհետեւ և քաղիկն, անձնաշխուրդութեան և անձնաշխուրդութեան յորացեալ ամենին հաղթանակ ըլլալու և Ուարի Ուարի կողմերու դատաւարութեան արտաքին ստեղծանքն ալ :

Ի՞նչ ամօթ ու նախադիմք, ազգին և եկեղեցւոյ օգտին անձնաշխուրդ ըլլալու համար իր անձն ու աշխարհ ու բանալու կոչման հրաւիրեալ անձ մը արտաքին իր կոչման թափառել, և կըրծաւորական տարազ կրկն զիմա վերան առած անձին հաճոյց ետեւէն երթալ, ու փոխանակ բազմոյց վանանքին և եթ աղբիւր : Բայց թէ՛ աշխարհական տէր քահանայը պարտաւոր չեն իրենց խղիւղութեան մէջ առ ի չընդլուսեցնան ստիպմամբ յայն աստիճան երանուն համար : այսպիսեայ ո՞ր բռնուն ըրած է այն բարձր աստիճաններէն և յաւաքեալ վարդապետաց թիւն աւելցունելու անարժան դործերով կարգին պատիւն արտաւերել, Եւ սա մեզ ոչ որ, բայց եթէ աշխարհավար կենաց աստիճանութիւնը և կրծաւորական անաշխատ կենացը (ըստ նոյն մտայն) աւելցունելով նաեւ վարդապետական պատուոյ և փառաց և իրաւասութեան հրապարակ որ իրենց անբաւականութիւնը կը մոռցունեն և հաճոյքը կը գրգռեն վերաբար հազունք և

իրենց անաշխատութիւնը բարոյից հաճոյքը կատարելու, կամ վարդապետական պատուով նազելու և կարգովն ամբարհաւաճելու, Եւ իսկ պատակաւ վերաբարտնեցութեան օգտակարութիւն կրնայ սպասուել ինչպէս ոչ վնաս ու անհնարին չաղիք :

Մնացեալ հետեւեալ թուով :

Ե. Օ. Գ

Եւ իր իրենց (մայիս 13) սկսեալ ամեն շաբաթ իր իրենցնէր ժամը 10ին Երբեթի խաղիկի սովորական շաբաթներէն զատ յատուկ շաբաթաւ մ'ալ կամուրջէն պիտի ելնէ, Սիրիւն Երբեթ, Թարապիս և Պէշիքեալ, ի պիտի ելնէ, և անկէջ ալ ազգային կամուրջը դառնայ :

Գարձեալ այս իր իրենցն սկսեալ կամուրջէն երկու շաբաթ (կղերները պիտի ելնէ, մեկը ժամը իննուկէսին պիտի ելնէ, և Զէյթին, Մեծ կղեր, Խարթալ, հանգիւղեւ Երբեթի պիտի ելնէ, միւսն ալ ժամը տասնին երկուրդ Բարա, Պուրխալ, Զէյթին և Մեծ կղերն պիտի ելնէ) :

Կղերներէն ալ յաւաքից երկու շաբաթի առաւօտէն սկսեալ երկու շաբաթեալ կամուրջը պիտի դան, մեկը ժամը 11/2ին Երբեթի ելնելով, և Խարթալ, Մեծ կղեր և Զէյթին հանգիւղեւ, միւսն ալ ժամը 1/2ին Մեծ կղերէն ելնելով, և Զէյթին, Պուրխալ ու Բարա հանգիւղեւ կամուրջը պիտի դան :

ԾԱՆՈԹՅՈՒՆԵՐ

Չուրաձի խանը վերի յարկը թիւ 18 հանգուցեալ Չոպան օդու Մարտիրոս աղային սենեակէն առնելով ունեցողներուն կը ծանուցուի որ ներկայ 1867 առաւրի 25էն սկսեալ մինչև 21 օր յիշեալ սենեակը շաբաթը երկու անգամ, երեք շաբաթի և ուրաթ օրերը բոց պիտի ըլլայ, օրպէս զի առնելով ունեցողները ներկայման և իրենց պահանջը խնցրելուն ու հաստատուն 21 օր պայմանաւ ժամն անցնելէ ետեւ ներկայացողները չի պիտի ծանուցին :

Մար-Խարի Երի Մահալէն Օլիթ-Մուրի վայր Չոպան օդուին քառասուն և հինգ տէօնի մի չափ տէ՛ղը, որուն մէջ չորս հարկը կանգուն մեծ ու թեմով քեօշի մը կայ վեց սենեակով, մարմարեայ բաժով, միմ երանով, ջրով մառաններով, զատ խոհարանով, ակտներով և մեծ ջրհորով, ծախուէ : Ուրի Չուրաձի խանը վերի յարկը 18 թիւ սենեակը կը հրաւիրուի :

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.			
ԴԻՄԱՅՈՒ ՄԱՐԴԱՆՈՒԹԻՒՆԸ			
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	Հինգշաբթի 41	Ուրբաթ 42	
13 ՄԱՅԻՍ	Պարտուց 104	Պարտուց 104	
Օսմանեան լիւրա Մէճ . .	104	104	
Բաւանդ արտաթ . .	33.00	33.00	
Ինչպիսիք արտաթ . .	33.00	33.00	
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՄԱՅԻՍ			
Ա. Ր. Մ. Տ. Ի. Բ.			
Ցորեն թայլաւ կարծր	36—38		
» խմորի »	33—37		
» թուր. Պալլաք »	30—31		
» վառնա »	31—33		
» խորտիկ կախուղ »	32—33		
» կալաց »	—		
» Պուրխալ »	33—36		
Եղիպտացորեն կալաց	—		
Գարի »	15—19		
Մ. Ե. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.			
Պուրա կարծ թիւ 36	570—580		
» երկան »	560—580		
Շաքի հօսան ֆրանք »	50		
» Պարսկա »	50		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐԲ			
Բանալի Պայրքէք	Հօխայ	Պարտուց	
» Կլիք »	»	—41—43	
» Սաւան »	»	10—20—44	
» Ուստատան »	»	—44	
Բուրգ Լիւկիւրի լուսարու »	»	—44—45	
» չուսածու »	»	—8	
» Պանարիս չուսաց »	»	—8	
Ճէլլի Լիւկիւրի »	»	—12	
» թախա »	»	—12	
» Զորու »	»	—09	
Մաղը սեւ »	»	43—44	
» Ճերմակ »	»	9—10	
Թիթիթ Լիւկիւրի »	»	30—40	
Աֆիօն Պայրքէք »	»	—230	
Քիթիթ Տիւրք բանաւ »	»	23—30	
Սալեղ Տաճկաստանի »	»	45—17	
Մեղրաձի Կղեր Տրապի »	»	—23—25	
» » »	»	—23	
Սոսամ Բուրձի »	»	—0	
Կաւաւարի հաւաւ Բուրձի »	»	—	
» » »	»	—	
Չէթ Ալիւղ »	Հօխայ	—8	
» Կլիք »	»	—8	
Աճաւ (Սալաք) Գանա »	»	—7	
» Միւրի »	»	—6	
Բրինձ Եղիպտաց Բէշի »	»	—4	
» Տիւրք »	»	—	

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐԲ			
Բանալի Ուրի և Գաւի 100 հօխ	Պարտուց	930—1000	
Շաքի Պարսկ 101 աւի »	»	—	
» Քիթի »	»	243—246	
» Չուր »	»	—29	
» Քիթի »	»	—228	
Պարսկ Պարսկ »	»	280—295	
» Քիթի »	»	—230	
Սալեղ (Պարսկ) »	»	650—660	
Պարսկ (Պարսկ) »	»	5—6	
Լիւկալ (Լիւկալ) »	»	120—125	
» » »	»	—73	
Սաւաւար (Սաւաւար) »	»	—6	
Պարսկ (Չէլիք) անուկ »	»	—180	
Կաւաւար (Չէլիք) »	»	—330	
Թիթի Կղ (Թիթիք) Չուր »	»	330—335	
Չիթի Կղ (Թիթիք) Չուր »	»	66—70	
Կղ (Թիթիք) Չուր »	»	—100	
» Տիւրք 1—14 »	»	72—74	
» Բուրխալ »	»	133—140	
» Բուրխալ »	»	120—130	
» Բուրխալ »	»	93—112	
Քարթիճա Վարի 39 չի »	»	—250	
» Քիթի »	»	—	
» Քիթի »	»	—	
» Քիթի »	»	—	
Սաւաւար (Չէլիք) Չուր »	»	—15	
» Թիթի և Գաւի »	»	—14	

Մատի լրագրի քաղաքացիական տեղերն են Կ. Պոլիս Զինի խանը վերի յարկը թիւ 7 Մատի խաղաղատունը :	
Խալ դաւաւայ մէջ հետեւեալ հոգաւարներն են :	
ԻԶՄԻՐ. Զարաթի խալ Տէպեան .	
ՆԻԿԱՄԻՐԻԱ. Պ. Խորտի թ. Խալի խան .	
ԱՍԱԲԱԶԱՐ. Պ. Զարաթ Սալահաբեան .	
ՏԵԱԳԻՅԱՆ. Պ. Խալաւար Խալաւար .	
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաւարան .	
ԵԱԶ. Մ. աղա խալիլի .	
ՀԱԼԵՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան .	
ԵՐԶԱԿԱՅ. Ընթերցողից Թանգարան .	
ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խալաւար .	
Ուրի քաղաքներէ ստորագրուի ու գործերը այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան լիւրեւանիլ :	
Խալալի/Ստորին	
Կ. Ս. Ինթիքիս	
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԿՐՈՑ	
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻՒՆ ԽԱՆ	